

Risalelerde nefs-i emmare ifadesi geçiyor. Başka nefis mertebeleri de var mıdır, varsa hangileridir?

Nefs-i emmâre: “Daima kötülüğü emreden ve şehvanî arzulara ve şeytanî yollara severek giren nefis.”

Nefs-i levvame: “Kötülükten vicdanen rahatsız olan nefis.”

Nefs-i mutmainne: “Kötülüğe meyilden uzaklaşmış, iyilikleri rahatlıkla işleyebilen nefis.”

Nefs-i mülheme: “İlhama mazhar olmuş nefis.”

Nefs-i râdiye: “Rabbinden razı olmuş nefis. Rabbinin, kahır olsun lütuf olsun, her türlü icraatını rıza ile karşılayan nefis.”

Nefs-i mardiye: “Kendisinden razı olunan, Rabbi katında makbul nefis.”

Nefs-i safiye: “Süzülmüş, katışıksız, temiz nefis.”

İşte nefsin son makamı, en mükemmel ve kamil makamdır. İnsanın olgunlaşp hakikate ulaştığı son adım ve aşamadır.

Yukarda özet olarak verdiğimiz nefsin her bir mertebesi, ayrı bir hakikatin miyarı ve mihengi hükmündedir. Yani insan bu nefis mertebelerini aşağıdan yukarı çıktıkça her mertebe ve makamda ayrı bir hakikati ayrı bir ismin hükmünü gözlemler.

Nefs-i emmare, insanın nebati ve hayvani istek ve aruzlarının tamamına denir.

Hakiki nefs-i emmare insana kötülüğü emreden ve insanın terakki ve kemale gitmesine hem engel hem de yardımcı olan bir düşmandır. Yardımcıdır, zira rakipsiz ve düşmansız terakki ve tekemmül edilemez. Allah, insanın fitratına koymuş olduğu istidat çekirdeklerini geliştirip büyütmek için nefsi musallat etmiştir. Nefis bu yönü ile çekirdek olan kabiliyetlerimizi ağaç yapmak için bir yardımcıdır. Aynı zamanda düşmandır, zira insan nefisine mağlup olursa bu kez de tedenniye gider. İnsan bu nefis düşmanını yendikçe, nefis tasaffi edip kemal kazanıyor. Kemal kazandıkça ve yeni makamlara ulaştıkça da başka hakikatlere yelken açıyor demektir.